

Перелік використаних джерел:

1. Joshi, S., Sharma, M., Ekren, B. Y., Kazancoglu, Y., Luthra, S., Prasad, M. Assessing supply chain innovations for building resilient food supply chains: an emerging economy perspective. *Sustainability*. 2023. 15(6), 4924.
2. Merkert, R., Hoberg, K., & Mahadevan, K. Logistics and Supply Chain Superpowers and Skills for Survival in the “New Normal” Globalized World. *Transportation Journal*. 2023. 62(4). 369-396.
3. Reardon, T., Vos, R. How resilience innovations in food supply chains are revolutionizing logistics, wholesale trade, and farm services in developing countries. *International Food and Agribusiness Management Review*. 2023. 26(3). 455-466.

Юрій Дзюбик, Олексій Войтенко
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль

ІННОВАЦІЇ ЯК ЧИННИК КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ МУЛЬТИНАЦІОНАЛЬНИХ КОРПОРАЦІЙ

Міжнародні корпорації відіграють ключову роль на глобальних ринках, забезпечуючи значну частку світового виробництва, зайнятості, інвестицій, міжнародної торгівлі, а також досліджень і розвитку в інноваційній сфері. Рішення, що приймаються керівництвом цих компаній, мають великий вплив на діяльність конкурентів, а також на розвиток галузей, ринків та технологічні тенденції. Наприклад, в економіці США міжнародні корпорації забезпечують 26,5% зайнятості, 53,2% капітальних інвестицій, 83,5% промислових НДДКР, 59,8% експорту та 52,7% імпорту [1].

Конкурентоспроможність будь-якої компанії залежить від наявності у неї конкурентних переваг, які є ключовими, унікальними та неповторними і досягаються переважно завдяки процесам розробки та впровадження інновацій. Розуміння цього аспекту призвело до визнання нової фази глобальної конкуренції – інноваційної конкуренції, де основним інструментом боротьби за конкурентність є нововведення. Такі інноваційно активні компанії виявляються конкурентоспроможними і мають перспективи розвитку у майбутньому.

При розгляді впливу та методів створення конкурентних переваг виділяються два основних типи інновацій:

1. Зростаючі (incremental) інновації. Це удосконалення продуктів і технологій. Зазвичай вони впроваджуються систематично для поступового зростання або підтримки конкурентоспроможності. Їх можна розглядати як фактор, що послідовно впливає на збільшення конкурентоспроможності.

2. Радикальні (radical) інновації. Цей тип інновацій створює не лише нові технології та продукти, а й нові бізнес-концепції. Їхній революційний характер часто створює тривалу конкурентну перевагу, змінюючи умови конкуренції [2].

Як і приростові, так і радикальні інновації впливають на три ключові сфери, які є вирішальними для конкурентоспроможності (див. табл. 1).

Вплив інновацій на конкурентоспроможність [2]

Сфера	Зростаючі (incremental) інновації	Радикальні (radical) інновації
Економіка та галузі	Стосунки між підприємствами (B2B) Інтеграція ланцюга поставок	Нові, інноваційні структури секторів і економіки
Підприємства	Процеси удосконалення організації, (реінжиніринг, TQM)	Створення нових бізнес-концепцій
Продукти та процеси	Модифіковані процеси і продукти	Зміна конфігурації процесів. Нові продукти

Інноваційна конкуренція полягає у створенні конкурентних переваг за допомогою впровадження інновацій, де сама інновація є конкретним результатом, отриманим за рахунок інвестування капіталу у нові техніки або технології, у нові організаційні форми виробництва, роботи, обслуговування і управління, що включають нові підходи до контролю, обліку, планування, методи аналізу і т.д. Це відіграє ключову роль у діяльності компаній. Згідно з цим, основа інноваційної конкуренції - це боротьба, що передбачає розробку та впровадження різноманітних інноваційних продуктів, технологій, методів тощо.

Особливе значення має інноваційне управління підприємством, що включає в себе впровадження та розвиток нових методів керівництва та організаційних форм усіх аспектів діяльності компанії. Нові підходи, що виникли в системі управління підприємством, знаходять відображення у відповідних інструментах, принципах та методах інноваційного менеджменту. Метою інноваційного управління є створення умов для зростання та розвитку підприємства, активізації процесів інновацій та їх реалізації, формулювання стратегій інновацій та їх втілення, підвищення інноваційного потенціалу, впровадження та організація інновацій, а також удосконалення структур управління з метою підвищення ефективності керівництва персоналом.

Активізація інноваційних процесів та загострення інноваційної конкуренції сприятимуть позитивному впливу на суспільство та світову соціально-економічну систему. Розширення залучення країн та компаній до інноваційної діяльності на міжнародному рівні відкриє нові можливості, такі як спільне проведення наукових досліджень та підвищення рівня комерціалізації їх результатів. Такі процеси сприятимуть розвитку науки, забезпеченню стійкого екологічного розвитку, створенню нових робочих місць та покращенню умов праці.

У глобалізованому світі спостерігається загострення інноваційної конкуренції між мультинаціональними корпораціями, відмінність якої полягає у використанні наукових досягнень та знань, творчого підходу до пошуку шляхів розвитку. Інноваційні процеси набувають високих темпів у світі, розвиваються різні види інновацій: товарні, технологічні, ресурсні, управлінські, збутові тощо.

Очевидним стає той факт, що саме інновації стають необхідною умовою підвищення конкурентоспроможності мультинаціональних корпорацій. Загострення інноваційної конкуренції вимагатиме від них створення конкурентоспроможної інноваційної продукції, впровадження інноваційних технологій найбільш ефективним і оптимальним шляхом та забезпечення стійких конкурентних переваг на міжнародному ринку.

Перелік використаних джерел:

1. Foley C. F., Hines J.R. and Wessel D. Multinational Corporations in the 21st Century Economy. Brookings Institution Press, 2021. Hutchins center on fiscal and monetary policy at brookings, Washington, USA, pp. 4-6.

2. Позняк С.В. Інновації як фактор підвищення конкурентоспроможності підприємств. *Ефективна економіка*. № 10, 2015. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/10_2015/94.pdf

Оксана Бенч

Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль

УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ У ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ КОРПОРАЦІЯХ: СТРАТЕГІЇ ТА ВИКЛИКИ

У сучасному світі транснаціональні корпорації (ТНК) стикаються з безліччю ризиків, які можуть вплинути на їхню діяльність та фінансовий стан. Управління ризиками стає критично важливою складовою стратегії для ТНК, оскільки вони оперують у різних країнах з різними політичними, економічними та соціальними умовами. У цьому есе розглянемо стратегії управління ризиками, які використовуються ТНК, а також викличні фактори, з якими вони стикаються у своїй діяльності.

Перш за все, ТНК використовують різноманітні фінансові інструменти для зменшення ризику, пов'язаного з валютними коливаннями та іншими фінансовими небезпеками. Вони можуть укласти договори на ф'ючерси або опціони, щоб захистити свої активи від негативного впливу змін курсу валют або цін сировини. Крім того, вони використовують стратегії диверсифікації портфеля, щоб зменшити загальний ризик інвестицій.

Другим важливим аспектом управління ризиками є страхування. ТНК можуть страхувати свої активи від різних ризиків, таких як природні катастрофи, політичні нестабільності або ризики виробничого процесу. Це допомагає їм захистити свою діяльність від непередбачених подій та зменшити можливі втрати. Крім того, ТНК активно використовують аналіз ризиків для ідентифікації потенційних загроз та розробки стратегій їх управління. Це включає в себе оцінку політичних, економічних, соціальних та технологічних чинників, які можуть вплинути на їхню діяльність, а також розробку планів дій для зменшення цих ризиків [1].